

§§ 21-24

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις

1.1. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου (ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Τι θεωρεί «δίκαιον» ο Δημοσθένης στην § 21;
2. α) Με ποιο επιχείρημα προσπαθεί ο Δημοσθένης να πείσει τους Αθηναίους να βοηθήσουν τους «δήμους» που ατυχούν;
β) Πώς κρίνετε το επιχείρημά του; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
3. *τοιαῦτα φρονούντες ... φρονεῖν περὶ ὑμῶν* (§ 21): Αφού συγκρίνετε τη φράση αυτή με κάποια ανάλογη φράση από το ευαγγέλιο (π.χ. *καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως* [κατά Λουκά, στ' 31]), να διατυπώσετε τα συμπεράσματά σας (ως προς τη διαχρονική αξία του περιεχομένου τους).
4. *ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις* (§ 21): Πώς κρίνετε την άποψη του Δημοσθένη (ως γνώμη γενικότερου κύρους) ότι το μέλλον των ανθρώπων είναι αβέβαιο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
5. *ὄτ' ἠτύχησεν ὁ δῆμος ἡμῶν* (§ 22): α) Ποιες πολιτικές άπόψεις διατυπώνει ο Δημοσθένης με τη φράση αυτή; β) Να τον χαρακτηρίσετε από τις άπόψεις του αυτές και να αιτιολογήσετε τους χαρακτηρισμούς σας.
6. Πώς κρίνει τους Αργείους ο Δημοσθένης για τη στάση τους: α) απέναντι στους Αθηναίους εξορίστους και β) απέναντι στους Λακεδαιμόνιους, όταν είχε καταλυθεί το δημοκρατικό πολίτευμα στην Αθήνα;
7. Ποια αντιστοιχία, κατά τη γνώμη σας, παρουσιάζει η στάση των Αργείων, που αναφέρεται στο κείμενο (§§ 22-23), με τη στάση που προτείνει ο Δημοσθένης να τηρήσουν οι Αθηναίοι στο ζήτημα της Ρόδου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
8. α) Ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί ο Δημοσθένης για να πείσει τους Αθηναίους να μη φανούν κατώτεροι από τους Αργείους;
β) Με ποιο τρόπο έχει αποδειχτεί η ανωτερότητα των Αθηναίων σε σύγκριση με τους Αργείους στο παρελθόν;

9. *βάβαρον ἄνθρωπον καὶ (ταῦτα) γυναῖκα*: Ποιες κοινωνικές αντιλήψεις των Αθηναίων της εποχής του εκφράζει ο Δημοσθένης στο απόσπασμα αυτό του κειμένου: α) για τους άλλους λαούς και β) για τη θέση της γυναίκας;
10. Ποια είναι η λειτουργικότητα της ερώτησης στην § 23 του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
11. *τῶν δούλων τοῦ βασιλέως* (§ 23): Με βάση τη φράση αυτή να προσδιορίσετε ποιοι εθεωρούντο δούλοι του βασιλιά στο περσικό κράτος και ποια αξία έδιναν στον άνθρωπο ως προσωπικότητα.
12. Τι επιδιώκει ο Δημοσθένης συγκρίνοντας τη στάση: α) των Αργείων απέναντι στους Λακεδαιμόνιους και β) των Αθηναίων απέναντι στο βασιλιά των Περσών (§§ 22-23); Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
13. Να εντοπίσετε τα σημεία του κειμένου που ο Δημοσθένης αναφέρεται σε εκείνους που με δωροδοκία βλάπτουν την πατρίδα τους. Να σχολιάσετε τη δωροδοκία ως μέσο διαφθοράς και εξαγοράς συνειδήσεων.
14. Κατά το Δημοσθένη, η υποστήριξη του βασιλιά των Περσών προς τους Λακεδαιμόνιους ποιες συνέπειες είχε: α) για τους Αθηναίους και β) για τον ίδιο το βασιλιά;
15. Ποια είναι η στάση κάποιων Αθηναίων απέναντι στο βασιλιά των Περσών και απέναντι στον Φίλιππο; Πώς την κρίνει ο Δημοσθένης και τι προτείνει σχετικά; (§ 24).
16. Πώς προσπαθεί ο Δημοσθένης να επηρεάσει το ακροατήριό του; Ποιους επιδιώκει να εξυψώσει, ποιους να μειώσει και ποια «εικόνα» του εαυτού του παρουσιάζει;

1.2. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. *δει γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας ... ἅπανιν ἀνθρώποις* (§ 21): Οι απόψεις που διατυπώνονται στο χωρίο αυτό έχουν γενικότερο κύρος; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
2. Πιστεύετε ότι η εξωτερική πολιτική μιας πόλης ή χώρας πρέπει να καθορίζεται με βάση τα συναισθήματα των πολιτών της; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας, λαμβάνοντας υπόψη τη φράση του Δημοσθένη *εἰ δίκαιά τις φήσει ... ἐφησθῆναι* (§ 21).
3. Η αβεβαιότητα του μέλλοντος πρέπει να καθορίζει τη στάση των ανθρώπων απέναντι στους συνανθρώπους τους; Να αναπτύξετε την άποψή σας.
4. Σε ποιο σημείο της ενότητας είναι πιο έντονη η συναισθηματική φόρτιση του Δημοσθένη; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

1.3. Ασκήσεις αντικειμενικού τύπου

Να σημειώσετε Χ στο αντίστοιχο τετράγωνο αν το περιεχόμενο καθεμιάς από τις ακόλουθες προτάσεις είναι ορθό ή εσφαλμένο:

Ο Δημοσθένης στην ενότητα §§ 21-24 υποστηρίζει ότι:

	Σωστό	Λάθος
α) οι Αθηναίοι πρέπει να χαίρονται με την τωρινή ατυχία των Ροδίων.	☐	☐
β) το μέλλον είναι αβέβαιο για όλους τους ανθρώπους.	☐	☐
γ) η Αρτεμισία είναι μεγάλη απειλή για το βασιλιά των Περσών.	☐	☐
δ) οι Αργείοι δεν έχουν νικηθεί ποτέ από τους Λακεδαιμονίους.	☐	☐
ε) οι Αθηναίοι έχουν νικήσει πολλές φορές τους Πέρσες.	☐	☐
στ) ο βασιλιάς των Περσών χρησιμοποιεί κάποιες φορές τη δωροδοκία για να επεμβαίνει στις ελληνικές υποθέσεις.	☐	☐
ζ) ο βασιλιάς των Περσών δεν αντιμετώπισε καμιά απειλή από τον Κύρο και τον Κλέαρχο.	☐	☐
η) ο Φίλιππος είναι πραγματικός κίνδυνος για την Αθήνα.	☐	☐

2. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να προσδιορίσετε με ποιες λέξεις του κειμένου (§ 22) είναι ετυμολογικά συγγενείς οι εξής: *παράδοξος, απομνημονεύω, διαφάνεια, οκνηρός, διαφεύγω, πετυχημένος, συνάλλαγμα, επίκριση, δυτικός, οριοθέτηση.*

2. *δήμος* (§ 22): α) Να γράψετε δύο σημασίες της λέξης στην αρχαία ελληνική γλώσσα και β) να προσδιορίσετε τη σημασία ή τις σημασίες της λέξης στη νεοελληνική.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά στις ακόλουθες προτάσεις με λέξεις παράγωγες (απλές ή σύνθετες) του «*κρίνω*» ώστε να ολοκληρώνεται το νόημά τους¹³:
 - Ήταν καλά προετοιμασμένος και στις εξετάσεις.
 - Για την κακή συμπεριφορά τον ο προϊστάμενός του.
 - Η φεινή παραγωγή του εργοστασίου ήταν πολύ καλύτερη σε με την αντίστοιχη του προηγούμενου έτους.
 - Είναι πολύ στις παρατηρήσεις προς τους συνεργάτες του και δεν προσβάλλει κανέναν.
 - Στην παραδέχτηκε όλες τις παράνομες ενέργειές του.
 - Τραυματίστηκε σοβαρά και βρίσκεται σε πολύ κατάσταση.
 - Η εφημερίδα άσκησε έντονη στις θέσεις που διατύπωσε ο βουλευτής για το θέμα αυτό.
 - Δύο ελληνικές ομάδες για την επόμενη φάση των ευρωπαϊκών αγώνων.
 - Αυτά τα μεγέθη είναι διαφορετικά και δεν είναι
 - Οι μαθητές διδάσκονται τα μαθήματά τους στο σχολείο με βάση το από το Υπουργείο αναλυτικό πρόγραμμα.

¹³ Οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν από το εξής λεξιλόγιο κάνοντας όλες τις απαραίτητες γραμματικές μεταβολές: *ανάκριση, διακρίνομαι, διακριτικός, εγκεκριμένος, επικρίνω, κρίσιμος, κριτική, προκρίνομαι, συγκρίσιμος, σύγκριση.*

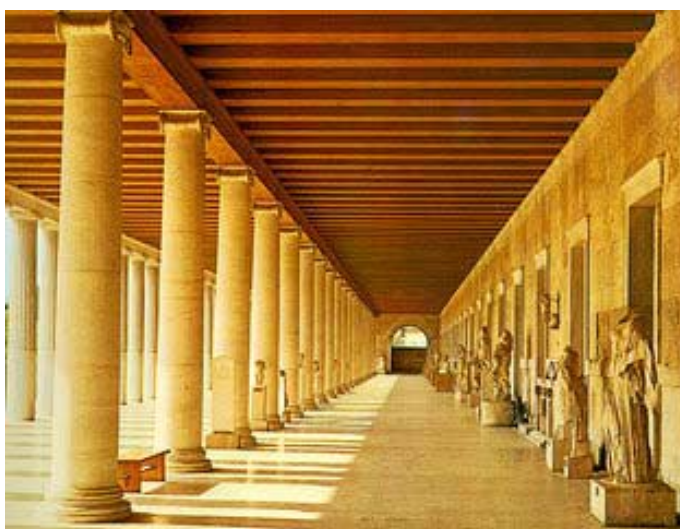
4. Να συνθέσετε το ρήμα *έρχομαι* (§ 23) με τις προθέσεις της στήλης Α, να γράψετε το ρήμα που προκύπτει στη στήλη Β και να σχηματίσετε στη νέα ελληνική μια πρόταση ή φράση που θα εντάξετε στη στήλη Γ.

A	B	Γ
<i>Πρόθεση</i>	<i>Σύνθετη λέξη</i>	<i>Πρόταση ή φράση</i>
<i>ανά</i>		
<i>από</i>		
<i>αντι+παρά</i>		
<i>διά</i>		
<i>επί</i>		
<i>κατά</i>		
<i>μετά</i>		
<i>παρά</i>		
<i>περί</i>		
<i>προ</i>		
<i>προς</i>		

3. Παραδείγματα εργασιών για το σπίτι

1. Να συντάξετε ένα κείμενο στο οποίο θα υποστηρίζετε τη γνώμη του Δημοσθένη για την ανάγκη να συμπαρασταθούν οι Αθηναίοι στους «ατυχούντες» δήμους, αξιοποιώντας επιχειρήματα του κειμένου (§ 23) και τις γνώσεις σας γενικότερα.
2. Να συγκρίνετε τις σημερινές αντιλήψεις για το θέμα της παροχής ασύλου προς τους πολιτικούς εξορίστους με τη στάση των Αργείων και άλλων Ελλήνων προς τους εξόριστους δημοκρατικούς Αθηναίους (την εποχή των Τριάκοντα Τυράννων στην Αθήνα) και να διατυπώσετε τα συμπεράσματά σας.
3. Συμφωνείτε με την άποψη του Δημοσθένη ότι η γυναίκα δεν μπορεί να είναι ικανή πολεμίστρια; Να στηρίξετε την απάντησή σας σε συγκεκριμένα παραδείγματα (από τη μυθολογία και την ιστορία).

4. α) Να προσδιορίσετε (από τα σχόλια του βιβλίου ή από άλλη πηγή) δύο περιπτώσεις κατά τις οποίες οι Πέρσες χρησιμοποιώντας το χρυσάφι τους κατόρθωσαν να ταπεινώσουν ελληνικές πόλεις. β) Να αναφέρετε μια περίπτωση που και οι ίδιοι οι Αθηναίοι είχαν λάβει οικονομική ενίσχυση από τους Πέρσες.
5. Ποια στάση φαίνεται να υιοθετεί ο Δημοσθένης απέναντι στο Φίλιππο (§ 24); Οι απόψεις διατηρήθηκαν ή μεταβλήθηκαν αργότερα; Ποιες συνέπειες είχαν για την πόλη του και τον ίδιο;
6. Με ποια επιχειρήματα προσπαθεί ο Δημοσθένης να πείσει τους Αθηναίους να αψηφήσουν τους Πέρσες και την Αρτεμισία; (§§ 21-24).
7. Τα ρητορικά ήθη διακρίνονται:
- α) στο ήθος του ρήτορα, που αφορά στην προσπάθεια του ομιλητή να παρουσιάσει μια σπουδαία «εικόνα» για τον εαυτό του.
- β) στο ήθος του ακροατή και αφορά στην προσπάθεια του αγορητή να εξυψώσει τους ακροατές του και να γίνει συμπαθής σ' αυτούς.
- γ) στο ήθος του αντιπάλου και αφορά στην προσπάθεια του ρήτορα να μειώσει ηθικά τον αντίπαλο ή τους αντιπάλους και να περιορίσει την πειστικότητα των επιχειρημάτων τους.
- Να εντοπίσετε και να αναλύσετε τα ρητορικά ήθη που υπάρχουν στις §§ 21-24 του κεμένου.

Αθήνα, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς